

GEORG-AUGUST-UNIVERSITÄT GÖTTINGEN

SKANDINAVISCHES SEMINAR

Direktorin Prof. Dr. Karin Hoff

Käte-Hamburger-Weg 3, 37073 Göttingen

Tel.: Fax: +49 551 39-5490

E-Mail: strindbergkonferenz.2019@uni-goettingen.de

Call for papers (01.02.19)

**Den 21:a internationella Strindbergskonferensen
i Göttingen (Tyskland), 30.05 – 02.06 2019**

AUGUST STRINDBERG OCH UPPLYSNINGEN

August Strindberg är en av de mest kända skandinaviska författare i de tyskspråkiga länderna. Det beror inte minst på hans vistelse i Berlin, där han var en central figur i den litterära kretsen *Schwarzes Ferkel* vid sekelskiftet. Men det beror också på den enorma populariteten hos hans dramer på tyska teatrar i början av 1900-talet. Strindbergs pjäser spelades på flera viktiga scener. Hans betydelse för den tidiga tyska regiteatern, bl. a. Max Reinhardts i Berlin, och uppsättningarna av både de naturalistiska dramerna och kammarspelen ledde till att hans ställning i Tyskland blev ännu starkare. Dessutom spelade hans tyska översättare Emil Schering en viktig roll som tidig kulturagent och förmedlare av Strindbergs texter i de tyskspråkiga länderna. Scherings stora översättningsverk *Strindbergs Werke. Unter Mitwirkung von Emil Schering als Übersetzer vom Dichter selbst veranstaltet. 47 Bde. Leipzig und München 1902–1930* var del av ett gemensamt projekt tillsammans med Strindberg att skapa en ”tysk Strindberg”. Strindbergs arbete både med estetiska, framför allt dramatiska, och naturvetenskapliga experiment var ett livslångt projekt vilket hänger samman med hans stora intresse för och relationer till det utlandet: till Frankrike, men också inte minst Tyskland.

Den 21:a internationella Strindbergskonferensen i Göttingen (Tyskland) kommer att ägna sig åt Strindbergs förhållande till upplysningen. Konferensens tema refererar till Göttingens centrala roll under 1700-talets upplysning. Med sina täta kontakter med Frankrike och Storbritannien var Göttingen en metropol för europeiska intellektuella och forskare. Universitetsbiblioteket utvecklades till en viktig samlingspunkt för 1700-talets litteratur och forskning. Universitetet blev ett upplysningscentrum präglad av experiment, kritik, grundläggande forskning och

estetik. Till följd av detta blev Göttingen även ett centrum för förnuftskritiken. De tidiga romantiska rörelserna (Caroline Schlegel-Schelling, Georg Foster, Therese Heyne) växte också fram här som en reaktion på upplysningens idéer. Detta ledde till att den europeiska upplysningen liksom förromantikens kritik av densamma överlappade varandra och att diskussioner pågick i Göttingen som i sin tur förmedlades utåt. Upplysningsforskningen har därför en stark ställning på universitetet idag.

Strindbergs inställning till upplysningen var som så ofta ambivalent och förändrades över tid. Å ena sidan är Jean-Jacques Rousseau troligen den enskilda filosof som mer än någon annan inspirerade Strindbergs tankevärld, framför allt Rousseaus civilisations- och överklasskritik. Likaså knöt Strindberg tidigt an till Voltaires liberalism och kritik av de traditionella samhällshierarkierna, och det är symptomatiskt att mottot till *Röda rummet* är ett Voltaire-citat. Samtidigt kom Strindberg med tiden att bli allt mer kritisk till de förnuftsbaserade tankesystemen när han successivt uppfattade verkligheten som allt mer formad av mönster och samband som hade sin grund bortom en postivistiskt beskrivbar tillvaro utan snarare ansåg den determinerad av högre makter.

Följande aspekter kommer därför att vara viktiga för konferensen: Det gäller i första hand att diskutera Strindbergs ambivalenta förhållande till upplysningen och kritiken på den. Konferensen ska också lyfta fram Strindbergs speciella förhållande till den tyska kulturen, som är en följd av upplysningstidens idéer och kritik, t.ex. utvecklingen av dramatiska experiment, kulturkritik, det moderna subjektbegreppet etc. Dessa aspekter har än så länge inte utförligt diskuterats i samband med upplysningstiden och Strindbergs kluvna hållning till den.

Utgående från upplysningstidens tradition å ena sidan och Strindbergs ambivalenta relation till förnuftet och förnuftskritiken ska bland annat följande frågor fokuseras under konferensen:

- Strindberg och upplysningens ambivalens/dialektik.
- Det moderna subjektbegreppet och självreflektionen i Strindbergs dramer.
- Strindbergs kritik av upplysningen.
- Voltaire, Rousseau, Kant: Strindberg och upplysningstidens filosofiska traditioner.
- Upplysning och den tidiga romantiken i Strindbergs estetiska skrifter.
- Strindberg som ”experimentell universalexperimentator” i Lichtenbergs följd.

Konferensen avser att formulera nya perspektiv på och fördjupa vår förståelse av Strindbergs laddade relation till den litterära och filosofiska upplysningen, och därigenom vidga våra kunskaper om både 1700-talet och det sena 1800-talet.

Skandinavisches Seminar på *Georg-August-Universität Göttingen* är med nästan tvåhundra ämnesstuderande en av de största skandinavistiska institutionerna i Europa. Där bedrivs intensiv forskning, som fortfarande pågår, om det moderna skandinaviska dramat och teater framför allt om August Strindberg och Henrik Ibsen (Fritz Paul, Lutz Rühling, Karin Hoff). Samtidigt finns det en forskningstradition som gäller den skandinaviska upplysningen och kulturutbytet mellan Tyskland och Skandinavien.

Konferensen anordnas av Karin Hoff, Universitetet i Göttingen, i samarbete med Strindbergssällskapet i Sverige. En planeringsgrupp bestående av Karin Hoff, David Gedin, Strindbergssällskapet samt Jan Balbierz (Jagellonska universitetet i Krakow), Elena Balzamo (KVHAA), Roland Lysell (Stockholms universitet) och Ulf Olsson (Stockholms universitet) har tillsatts.